

KRAJSKÝ ÚŘAD JIHOMORAVSKÉHO KRAJE
Odbor životního prostředí
Žerotínovo náměstí 3, 601 82 Brno

Č. j.:
JMK 135142/2017

Sp. zn.:
S – JMK 135142/2017/OŽP/Bla

Vyřizuje/linka
Jan Bláha/541 651 538

Brno
19.09.2017

NÁVRH OPATŘENÍ OBECNÉ POVAHY

Krajský úřad Jihomoravského kraje, odbor životního prostředí, jako věcně i místně příslušný orgán ochrany přírody a krajiny ve smyslu ustanovení § 29 odst. 1) a § 67 odst. 1) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, podle ustanovení § 171 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), a podle ustanovení § 75 odst. 1 písm. d) a § 77a odst. 5 písm. h) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPK“), v souladu s ustanovením § 56 odst. 1 a odst. 2 písm. a) a e) ZOPK a na základě § 56 odst. 4 ZOPK navrhuje vydání tohoto opatření obecné povahy:

I.

Povoluje se výjimka ze zákazu škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných druhů živočichů (§ 50 odst. 1 a 2 ZOPK) uvedených v příloze č. III vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení ZOPK, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „prováděcí vyhláška“), konkrétně ze zákazu dočasně handicapované živočichy¹ těchto druhů držet, dopravovat, rušit, chovat v zajetí a těžce a nevléčitelně nemocné či zraněné jedince také usmrcovat, a to za dodržení požadavků zvláštních právních předpisů² a za podmínek dále uvedených v tomto opatření.

II.

Výjimka se povoluje osobám, které jsou držiteli povolení k provozování záchrané stanice vydaného Ministerstvem životního prostředí podle § 5 odst. 9 ZOPK, nebo přidruženým zařízením s vlastní právní subjektivitou, jejichž prostřednictvím záchrané stanice vykonávají svou činnost (dále jen „provozovatel záchrané stanice“) se sídlem na území, na němž Krajský úřad Jihomoravského kraje, odbor životního prostředí, vykonává státní správu v ochraně přírody a krajiny (dále jen „správní obvod krajského úřadu“). Výjimka se vztahuje na handicapované živočichy zvláště chráněných druhů, pro které je provozovateli záchrané stanice vydáno výše uvedené povolení, a to v počtu podle průběžné kapacity záchrané stanice.

¹ § 1 vyhlášky č. 316/2009 Sb., o držení živočichů dočasně nebo trvale neschopných přežít ve volné přírodě a o péči o tyto živočichy v záchraných stanicích.

² Zejména zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a změně některých souvisejících předpisů, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů; vyhláška č. 316/2009 Sb., o držení živočichů dočasně nebo trvale neschopných přežít ve volné přírodě a o péči o tyto živočichy v záchraných stanicích, ve znění pozdějších předpisů; vyhláška č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu, ve znění pozdějších předpisů.

III.

Na základě tohoto opatření obecné povahy lze poskytovat péči dočasně handicapovaným zvláště chráněným živočichům po dobu nutnou k jejich léčbě a přípravě na vypuštění, nejdéle však 3 měsíce. V případě, že je nezbytné vyčkat na vhodné roční období pro vypuštění k tomu připravených dočasně handicapovaných živočichů, lze uvedenou dobu držení prodloužit až o dalších 6 měsíců. Pokud je handicapovaný zvláště chráněný živočich držen v záchranné stanici po dobu delší než výše uvedenou nebo trvale (pro nemožnost opětovného vypuštění do přírody), je provozovatel záchranné stanice povinen požádat o povolení individuální výjimky ve správním řízení podle § 56 ZOPK.

IV.

Provozovatel záchranné stanice povede evidenci přijatých handicapovaných živočichů, která bude obsahovat tyto údaje: druh, přibližné stáří, datum přijetí, místo nálezu, zdravotní stav, datum a místo vypuštění, předání či úhynu. Výpis z této evidence za kalendářní rok předá provozovatel záchranné stanice Krajskému úřadu Jihomoravského kraje, odboru životního prostředí, vždy do 31. března následujícího roku.

V.

Činnosti povolené tímto opatřením obecné povahy může provozovatel záchranné stanice provádět od nabytí účinnosti tohoto opatření po celou dobu platnosti povolení k provozování záchranné stanice vydaného Ministerstvem životního prostředí podle § 5 odst. 9 ZOPK, nejdéle však do 31. prosince 2027.

VI.

Pokud byly činnosti uvedené v čl. I povoleny dosud platným rozhodnutím podle § 56 ZOPK vydaným provozovateli záchranné stanice před nabytím účinnosti tohoto opatření, začínají pro tohoto provozovatele záchranné stanice podmínky stanovené tímto opatřením platit prvním dnem po skončení platnosti příslušného rozhodnutí.

Odůvodnění návrhu

Péče o handicapované živočichy prostřednictvím záchranných stanic, v praxi na našem území provozovaná přibližně od 70. let 20. století, byla v návaznosti na vstup České republiky do Evropské unie právně upravena novelou ZOPK účinnou od 1. října 2008. Provozování záchranné stanice musí být od této doby povoleno rozhodnutím Ministerstva životního prostředí (dále jen „ministerstvo“ nebo „MŽP“) podle § 5 odst. 9 ZOPK, které je vydáváno na základě splnění požadavků ZOPK a dalších právních předpisů. Toto povolení však dle právního názoru MŽP nenahrazuje potřebná povolení podle jiných ustanovení ZOPK, například povolení výjimky ze zákazů ve zvláštní druhové ochraně podle § 56 ZOPK (k jehož vydání je věcně příslušný krajský úřad) či stanovení odchylného postupu v ochraně volně žijících ptáků podle § 5b ZOPK (v kompetenci obecního úřadu obce s rozšířenou působností).

Krajský úřad Jihomoravského kraje, odbor životního prostředí (dále jen „krajský úřad“), se namísto vydávání individuálních výjimek podle § 56 ZOPK pro stávající provozovatele záchranných stanic rozhodl využít pravomoci, kterou mu světila novela ZOPK účinná od 1. prosince 2009, a výjimku povolit podle § 56 odst. 4 ZOPK pro blíže nespécifikovaný okruh osob opatřením obecné povahy. Povaha řešené problematiky umožňuje poměrně obecné stanovení podmínek (specifika konkrétních záchranných stanic, zejména co do výčtu druhů, o něž může záchranná stanice krátkodobě či dlouhodobě pečovat) lze zohlednit odkazem na povolení k jejich provozování vydaná ministerstvem), využitím institutu opatření obecné povahy se sníží administrativní zátěž stávajících provozovatelů záchranných stanic a výjimka bude také moci platit pro

případné další subjekty, které by provozování záchranných stanic zahájily v době platnosti opatření, a to už od počátku jejich činnosti.

Návrh opatření byl projednán s Ministerstvem životního prostředí, jehož připomínky byly do výrokové části i odůvodnění návrhu zapracovány. Byl také ještě před zveřejněním rozeslán k připomínkám stávajícím provozovatelům záchranných stanic, nikdo z nich se však dosud nevyjádřil. Nyní se návrh opatření v souladu s citovaným ustanovením správního řádu zveřejňuje vyvěšením na úřední desce krajského úřadu a rovněž způsobem umožňujícím dálkový přístup. Současně jej krajský úřad rozesílá všem obcím, jejichž správních obvodů se navrhované opatření týká. Vzhledem k územnímu vymezení tohoto opatření (správní obvod krajského úřadu) se jedná o všechny obce v Jihomoravském kraji s výjimkou těch, jejichž celý správní obvod leží uvnitř velkoplošných zvláště chráněných území (Rudice a Ostrov u Macochy v CHKO Moravský kras a Malá Vrbka, Nová Lhota, Radějov a Suchov v CHKO Bílé Karpaty). Tyto obce v souladu s citovaným ustanovením návrh rovněž zveřejní na úředních deskách svých úřadů, a to nejméně po dobu 15 dnů. Veřejné projednání návrhu se nekoná.

Každý, jehož práva, povinnosti nebo zájmy mohou být navrhovaným opatřením obecné povahy přímo dotčeny, může u krajského úřadu **uplatnit písemné připomínky**. Ty budou podkladem pro vydávané opatření obecné povahy a krajský úřad se s nimi vypořádá v odůvodnění opatření (§ 172 odst. 4 správního řádu). Vlastníci nemovitostí, jejichž práva, povinnosti nebo zájmy související s výkonem vlastnického práva k nemovitostem mohou být navrhovaným opatřením obecné povahy přímo dotčeny, mohou u krajského úřadu proti tomuto návrhu ve **lhůtě 30 dnů** od jeho zveřejnění **podat písemné odůvodněné námítky**. Zmeškání tohoto úkonu nelze prominout. O případných námítkách krajský úřad rozhodne, přičemž toto rozhodnutí bude součástí odůvodnění opatření obecné povahy (§ 172 odst. 5 správního řádu).

Po vypořádání případných připomínek a námitek zveřejní krajský úřad opatření obecné povahy stejnou formou jako návrh. V souladu s ustanovením § 173 odst. 1 správního řádu nabude opatření účinnosti patnáctým dnem po vyvěšení na úřední desce krajského úřadu.

Odůvodnění navrhovaného opatření

Výjimku ze zákazů u zvláště chráněných druhů živočichů lze podle § 56 odst. 1 ZOPK povolit v případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody. U zvláště chráněných druhů živočichů, které jsou předmětem ochrany podle práva EU, lze výjimku povolit jen tehdy, pokud je současně dán některý z důvodů uvedených v § 56 odst. 2 ZOPK, neexistuje jiné uspokojivé řešení a povolovaná činnost neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany.

Záchranné stanice živočichů zajišťují péči živočichům neschopným v důsledku zranění, nemoci nebo jiných okolností dočasně nebo trvale přežít ve volné přírodě (včetně jedinců zvláště chráněných druhů), přičemž primárním cílem této péče je navrácení dočasně handicapovaných živočichů do přírody a jejich zapojení do volně žijící populace. Provoz záchranných stanic v souladu s právními předpisy, byť je v případě péče o zvláště chráněné živočichy nutně spojen s činnostmi zakázanými ustanovením § 50 odst. 2 ZOPK, tedy mimo jiné směřuje k ochraně jedinců zvláště chráněných druhů a jejich populací a jako takový je bezesporu v zájmu ochrany přírody, pro povolení výjimky je tedy dán důvod podle § 56 odst. 1 ZOPK.

Z výše uvedeného je zřejmé, že v případě zvláště chráněných živočichů, kteří jsou zároveň předmětem ochrany podle práva EU, je dán důvod k povolení výjimky také podle § 56 odst. 2, neboť činnost záchranných stanic lze podřadit pod důvody uvedené v písm. a) citovaného ustanovení („v zájmu ochrany volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a ochrany přírodních stanovišť“) a pokud jde o zvláště

chráněné druhy ptáků, také v písm. e) citovaného ustanovení („v případě zvláště chráněných druhů ptáků pro odchyt, držení nebo jiné využívání ptáků v malém množství“).

Odborně poskytnutá komplexní péče o konkrétní zvláště chráněné živočichy, která reflektuje povahu a závažnost jejich handicapu i jejich biologické a etologické nároky, současně splňuje podmínku neexistence jiného uspokojivého řešení podle § 56 odst. 2 ZOPK. Vzhledem k tomu, že cílem této primární péče je zajistit návrat dočasně handicapovaných živočichů zpět do přírody, činnost záchranných stanic negativně neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu populací příslušného druhu z hlediska ochrany. Na tom nic nemění ani skutečnost, že je povoleno případné usmrcení nevléčitelně nemocného, zraněného či jinak postiženého jedince, neboť při ponechání takového jedince v přírodě by byl dopad jeho handicapu shodný.

Rozsah povolených činností uvedený v čl. I. vychází z toho, jaké úkony jsou nezbytné při manipulaci se zvláště chráněnými živočichy během péče v záchranné stanici (včetně dopravy živočichů, např. k veterinárnímu ošetření). Do výjimky nejsou zahrnuty činnosti této péči předcházející, které souvisejí s odebráním živočicha z přírody a jeho předáním do záchranné stanice (tedy chytání, sběr a přemísťování vývojových stadií). Podle právního názoru ministerstva³ tyto činnosti výjimku podle § 56 ZOPK nevyžadují, neboť je lze považovat za jednání v krajní nouzi ve smyslu § 24 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (odvrácení nebezpečí, které hrozí zákonem chráněnému zájmu, přičemž následek této činnosti je méně závažný než ten, který hrozil), případně také za přípustné riziko ve smyslu § 27 citovaného zákona (nevyhnutelné ohrožení či poškození zájmu chráněného zákonem při výkonu společensky prospěšné činnosti).

Výjimku rovněž není třeba povolovat pro opětovné vypouštění zvláště chráněných živočichů do přírody, neboť nejde o činnost zakázanou v § 50 ZOPK, tím však není dotčena oznamovací povinnost provozovatele záchranné stanice zakotvená v poslední větě § 52 odst. 2 ZOPK.

Citovaný zákon ve svém § 5b odst. 3 ZOPK upravujícím odchylný postup v obecné ochraně ptáků také vyžaduje, aby byly v příslušném rozhodnutí (či opatření obecné povahy) uvedeny prostředky, způsob nebo metody povolené pro odchyt nebo zabíjení. Tyto náležitosti musí obsahovat také správní akt vydaný podle § 56 ZOPK, pokud se týká zvláště chráněných druhů ptáků. V případě tohoto opatření obecné povahy je uvedený zákonný požadavek naplněn odkazem na zvláštní právní předpisy, jimiž je provozovatel záchranné stanice povinen se řídit. Jde o předpisy citované v poznámce pod čarou č. 2, pro uvedené účely má pak význam především zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a změně některých souvisejících předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

Výjimka se povoluje provozovatelům záchranných stanic, kterými se rozumí držitelé povolení k provozování záchranné stanice vydaného ministerstvem a také přidružená zařízení s vlastní právní subjektivitou, jejichž prostřednictvím záchranné stanice vykonávají svou činnost (zpravidla na základě písemné dohody o poskytování specializované péče vybraným druhům). Oprávnění vykonávat všechny výše uvedené činnosti se na tyto subjekty vztahuje, pokud mají sídlo ve správním obvodu Jihomoravského kraje⁴, tedy v té části území Jihomoravského kraje, na němž krajský úřad vykonává státní správu jako orgán ochrany přírody ve smyslu zákona o ochraně přírody a krajiny. Jde tedy o celé území kraje kromě velkoplošných a uvnitř nich

³ Výklad odpovídající tomuto právnímu názoru bude v průběhu roku 2017 publikován ve Věstníku MŽP, jehož jednotlivé částky jsou dostupné z <http://www.mzp.cz/web/edice.nsf/titletree?OpenView&Start=1&Count=30&Collapse=2.2#2.2>.

⁴ Ke dni zveřejnění návrhu jde o tyto čtyři záchranné stanice: Brno – ZOO Brno a stanice zájmových činností, p. o., Brno – Ptačí centrum o. p. s.; Stanice pro dravé ptáky Rajhrad o. s. a Zoologická zahrada Hodonín, p. o.

ležících maloplošných zvláště chráněných území, kde státní správu vykonává příslušné pracoviště Agentury ochrany přírody ČR či správa národního parku, dále kromě maloplošných zvláště chráněných území spadajících do kategorie národních (zde jsou opět příslušná jednotlivá pracoviště Agentury ochrany přírody), a konečně kromě vojenských újezdů, kde výkon státní správy mj. i podle ZOPK přísluší újezdním úřadům. (Je nutno dodat, že na území Jihomoravského kraje mimo správní obvod krajského úřadu ke dni zveřejnění tohoto návrhu nesídlí žádná záchranná stanice.)

Výrok opatření je z praktických důvodů formulován tak, aby dopadal na všechny druhy živočichů uvedené v příloze č. III prováděcí vyhlášky, tedy všechny zvláště chráněné druhy živočichů. Odkazuje se zde ovšem na příslušné povolení k provozování záchranné stanice, které vždy obsahuje výčet druhů (či vyšších taxonomických jednotek) živočichů, které je záchranná stanice oprávněna přijmout a o něž může krátkodobě či dlouhodobě pečovat. Obdobně nelze z logiky věci v opatření obecné povahy (nebylo by to možné ani v individuálně vydaném rozhodnutí) stanovit přesný počet jedinců, pro který je výjimka povolena. Konkrétní počet zvláště chráněných živočichů, které záchranná stanice přijme, totiž nelze předvídat a není vhodné jej stanovovat ani rozpětím či maximálním údajem. Počet jedinců, na něž se výjimka vztahuje, je tedy vymezen tak, aby odpovídal průběžné kapacitě příslušné záchranné stanice.

V souladu s hlavním posláním záchranných stanic je doba, po kterou lze poskytovat péči dočasně handicapované živočichy, omezena na 3 měsíce (lze ji dále prodloužit, a to celkem až na 9 měsíců, pokud by vypuštění živočicha do přírody po uplynutí 3 měsíců nebylo možné vzhledem nevhodnému ročnímu období). Během této doby je třeba dodržovat podmínky péče o zvláště chráněné živočichy podle § 5 odst. 8 ZOPK a vyhlášky č. 316/2009 Sb., o držení živočichů dočasně nebo trvale neschopných přežít ve volné přírodě a o péči o tyto živočichy v záchranných stanicích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška o držení živočichů“), zejména zajistit zachování přirozených návyků a omezení kontaktu léčených živočichů s lidmi či potenciálními predátory. Využití dočasně handicapovaných živočichů pro účely osvěty a ekologické výchovy je porušením citované vyhlášky i podmínek výjimky povolené tímto opatřením – viz níže.

Pro živočichy držené v záchranné stanici déle než po výše uvedené nezbytnou dobu, nebo pro trvale handicapované živočichy, které nelze vypustit zpět do přírody, je proto třeba povolit výjimku podle § 56 ZOPK samostatně individuálním rozhodnutím na základě žádosti provozovatele záchranné stanice. Taková výjimka může pak být povolena i z jiných důvodů nebo na základě jiných převažujících veřejných zájmů, než které pokrývá toto opatření, typicky např. za účelem informování veřejnosti o příčinách a důsledcích ohrožení a o vhodných způsobech ochrany živočichů v rámci ekologické výchovy a vzdělávání (§ 4 vyhlášky o držení živočichů). Podle okolností věci může být pak také v tomto individuálním rozhodnutí provozovatel záchranné stanice stanovena povinnost trvale drženého živočicha označit v souladu s § 56 odst. 3 ZOPK. Stejně tak pro ostatní případy výjimek ze zákazů u zvláště chráněných druhů živočichů, na které se toto opatření obecné povahy nevztahuje, budou provozovatelům záchranných stanic vydávána samostatná rozhodnutí na základě žádosti.

Časové omezení platnosti výjimky závisí především na tom, zda je platné povolení k provozování příslušné záchranné stanice (v případě, že toto povolení bude např. ministerstvem zrušeno, stává se výjimka bezpředmětnou). Kromě toho stanovil krajský úřad také maximální dobu platnosti výjimky (nezávisle na platnosti jednotlivých povolení k provozování záchranných stanic), a to do 31. prosince 2027, tedy na dobu přibližně 10 let. Uplatňování této výjimky krajský úřad hodlá od počátku účinnosti opatření vyhodnocovat. Jestliže by se okolnosti významné pro povolení výjimky podstatně změnily, přistoupí na základě získaných poznatků ke změně tohoto opatření.

Jedním z prostředků kontroly uplatňování výjimky a její efektivity je evidence případů, na něž výjimka dopadá. Podmínkou uplatňování výjimky je proto rovněž povinnost každoročně zasílat krajskému úřadu

výpis z evidence přijatých handicapovaných živočichů. Podmínka je přitom formulována tak, aby rozsah poskytovaných údajů nepřekračoval informační povinnost vymezenou ministerstvem v povoleních k provozování záchranných stanic. Ke splnění této povinnosti proto zpravidla postačí, když provozovatelé záchranných stanic zašlou vždy do 31. března kopii výpisu za předchozí kalendářní rok, který v téže lhůtě na základě povolení k provozování záchranné stanice zasílají ministerstvu. Získané údaje budou krajskému úřadu současně sloužit jako podklad pro zprávu Evropské komisi o uplatňování výjimek ze zákazů u evropsky významných druhů, kterou orgány ochrany přírody zpracovávají na základě směrnice o stanovištích.

Pokud jde o návaznost tohoto opatření na případná rozhodnutí vydaná před jeho účinností v konkrétních případech, na které by toto opatření dopadalo, platí, že oprávněné osoby, jimž byly výjimky takto povoleny, se řídí podmínkami stanovenými v příslušných rozhodnutích až do doby, kdy podle těchto rozhodnutí skončí platnost udělených výjimek. Poté budou pro žadatele v předchozích správních řízeních platit stejně jako pro ostatní provozovatele záchranných stanic podmínky stanovené tímto opatřením. Důvodem je zejména to, aby se podmínky stanovené v předchozích rozhodnutích neměnily v průběhu jejich platnosti a nebylo tak zasaženo do nabytých práv oprávněných osob.

Ing. František Havíř v. r.
vedoucí odboru

Za správnost vyhotovení: Mgr. Jan Bláha

*vyřešeno na ak. dotaz
26. 9. 2017*

František Havíř

Rozdělovník:

1. Zveřejněno na úřední desce Krajského úřadu Jihomoravského kraje
2. Do datové schránky jako příloha žádosti ze dne 19. září 2017, č. j. JMK 135170/2017, obcím na území Jihomoravského kraje s výjimkou obcí Malá Vrbka (okres Hodonín), Nová Lhota (okres Hodonín), Ostrov u Macochy (okres Blansko), Radějov (okres Hodonín), Rudice (okres Blansko) a Suchov (okres Hodonín)